

+ پلان زنانه
به بهانه پخش سریال خانگی «در انتهای شب»
یک بازنمایی غلط

● **ملیحه جهانبخش** ادر انتهای شب، سریالی در نمایش خانگی با کارگردانی آیدا پناهنده است که از روزهای ابتدای اکران توانست مخاطبان و به ویژه زنان بسیاری را با خود همراه کند. زنانی که با مرور نظرات و پیام‌هایشان در فضای مجازی، متوجه می‌شویم اغلب با «ماهی» زن داستان، همان زن قوی که به قول خودش بی‌مادری دیده است، اما برای همه حتی شوهرش مادری می‌کند، همزاد پنداری کرده‌اند. زنی رنج دیده، اما کنتر لگر که آن قدر از نقش زنانه خود فاصله گرفت و به مرزهای مردانه همسرش ورود کرد و مسئولیت تمام و کمال زندگی بر شانه‌هایش افتاد که سرانجام طاقش طاق شد و به نقطه پایان رسید. زنی که خود پیشنهاد جدایی می‌دهد و پس از طلاق با ماجراهای دیگری مواجه می‌شود. آنچه در این نوشتار به آن می‌پردازم، نقد داستان، قوت و ضعف‌ها و واکاوی همه نقش‌ها نیست، بلکه بازنمایی تصویر زن پس از طلاق در این سریال است. آنچه روایت می‌شود این است: ماهی، دختری که روزی با استادش (بهنام) عاشقانه ازدواج کرده است حالا عاقلانه تصمیم به جدایی می‌گیرد، اما این تصمیم عاقلانه با آنچه در وقایع بعد از طلاق دیده می‌شود همخوانی ندارد. بازگشت‌های مکرر زن برای دیدار با همسر سابقش به بهانه بردن غذا، دفاع کردن از همسرش در یک درگیری و نقطه اوج این ماجرا او کنش ماهی در قبال زنی که در همسایگی شوهر سابقش زندگی می‌کند و از رابطه عاطفی او با بهنام باخبر می‌شود، نشانی از عقلانیت در تصمیم‌های یک زن به ویژه در تصمیم مهم جدایی ندارد!

چنین بازنمایی تلخی از زنان پس از جدایی، روایت زنان ضعیف شکست خورده‌ای است که پس از طلاق باز هم به دلایل عاطفی بازگشت به عقب دارند. باز هم به روابط آینده همسر سابق ورود می‌کنند و در بلاتکلیفی احساسی نمی‌توانند خودشان را احیا کنند و زندگی نویی را بسازند. بلاتکلیفی که حتی در مواجهه ماهی با هم کلاسی قدیمی‌اش که روزگاری عاشقش بوده است، پررنگ‌تر می‌شود. زنی که بخشی از روحش در گذشته‌ای است که هنوز با آن درگیری عاطفی دارد و نمی‌تواند به آینده زندگی با مردی فکر کند که نقشی حمایتگر و عاشق دارد. اما این بلاتکلیفی باز هم ماهی را رها نمی‌کند و ترجیح می‌دهد در قالب یک زن دلسوز که فقط به آینده فرزندش فکر می‌کند، نقش زنی قوی را بازی کند که در باطن شکننده و ضعیف است. زنی که حتی پس از طلاق در خانواده سنتی‌اش از پدر سیلی می‌خورد، از سوی همسر سابق، کنتر لگر و مقصر طلاق نسبت داده می‌شود و از سوی مردی که برای احیای یک عشق قدیمی به سمتش آمده بود، زنی خطاب می‌شود که نمی‌تواند تصمیم بگیرد و حتی به دلیل ضعف‌هایش مادر خوبی باشد!

آیدا پناهنده، کارگردان این سریال نه تنها در باره نقش ماهی، که حتی در باره «ثریا» زنی که در همسایگی شوهر سابق ماهی زندگی می‌کند و او هم جدا شده و یک فرزند دارد، باز هم این آسیب‌پذیری و ضعف زنان پس از طلاق را به نمایش می‌گذارد. ثریا نیز به دلیل خلأهای عاطفی بسیاری که دارد با محبت‌های بیش از اندازه تلاش می‌کند دیگران را به خود جذب کند و آن قدر برای بهنام غذا درست می‌کند، از فرزندش نگهداری می‌کند، ماشینش را در اختیار او می‌گذارد و در نهایت در سکانسی رقت‌بار آن قدر اشک می‌ریزد که بالآخره موفق می‌شود توجه بهنام را برای یک رابطه عاطفی جلب کند، رابطه‌ای که از سوی بهنام فقط عمری به اندازه یک شب دارد!

شاید تماشاگر زنان آسیب‌پذیری مانند ماهی و ثریا برای هر زنی به دلیل جنبه‌های عاطفی ترحم برانگیز یا به دلیل برخی از جنبه‌های مشترک میان زنان، فرصت همزاد پنداری باشد (چرا که به هر حال رنج دیدن، نبود درک متقابل، نادیده گرفته شدن و فقدان دریافت پاسخ‌های عاطفی مناسب و در نهایت طلاق، ممکن است فصل مشترک زندگی زنان بسیاری باشد) اما آنچه اهمیت دارد این است که زن پس از طلاق، همیشه ضعیف و بلاتکلیف و مستأصل نیست. آسیب دیده است، اما زنان بسیاری پس از طلاق علی‌رغم آسیب‌های روحی و روانی، دوباره خود را احیا کرده و زندگی نویی را از سر گرفته‌اند. اگرچه در پایان این سریال تلویحا این زوج به هم بازگشتند، اما اگر این را بپذیریم که رسانه باید آینه جامعه باشد و از تأثیر چنین بازنمایی‌هایی غافل نباشیم، بیش از هر زمانی با توجه به آمار بالای طلاق در جامعه، امروز نیازمند بازنمایی واقعی‌تر احساسی، از زنانی هستیم که با وجود شکست و آسیب دیدن در طلاق، آن قدر بلاتکلیف و مستأصل نمی‌شوند که بار دیگر خطا کنند و به مسیر اشتباه گذشته برگردند.

قانون در این باره چه می‌گوید؟

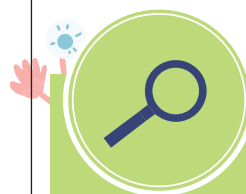
بر اساس مفاد کتاب «راهنمای عمومی اخلاق حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی و وابسته سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران»، حضور و معاینه چند بیمار به صورت هم‌زمان در مطب پزشکان جزو موارد ممنوعه اخلاق پزشکی به حساب می‌آید. به گفته رئیس هیئت مدیره انجمن علمی اخلاق پزشکی ایران، تاکنون شکایتی هم در ارتباط با معاینه چند بیمار به صورت هم‌زمان توسط پزشکان ثبت نشده است.

دکتر سعید بیرویدیان درباره رسیدگی به وضعیت معاینه چند بیمار به طور هم‌زمان توسط پزشکان می‌گوید: اگر پرونده‌ای درباره معاینه چند بیمار به طور هم‌زمان تشکیل شود از معاونت انتظامی سازمان نظام پزشکی به هیئت انتظامی و کمیسیون اخلاق سازمان نظام پزشکی ارجاع داده می‌شود. با توجه به ممنوعیت معاینه بیماران به صورت هم‌زمان در مطب‌های پزشکان بر اساس مفاد کتاب راهنمای عمومی اخلاق حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی وابسته سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، معاینه بیماران در حضور دیگران جزو تخلف شئون پزشکی محسوب می‌شود و هیئت انتظامی، خاطیان را جریمه می‌کند. طیفی از جرایم برای موضوع معاینه چند بیمار به صورت هم‌زمان در نظر گرفته شده، جرایم از تذکر شفاهی در موارد خفیف تا جلوگیری از طبابت موقت یا دائم در موارد شدید در نظر گرفته شده است. تذکر شفاهی در موارد خفیف، تذکر کتبی، درج در پرونده و جلوگیری از اشتغال موقت یا دائم پزشک در موارد شدید جزو جرایم در نظر گرفته شده هستند.

نقص قوانین درباره حریم خصوصی

گرچه در صورت اعتراض و اعلام شکایت بیماران از روند ویزیت گروهی پزشکان، امکان پیگرد آن وجود دارد، اما به گفته یک وکیل دادگستری، این موضوع چندان پیگیری نمی‌شود. به گفته نادر جعفری، بیشتر بین پرونده‌های قضایی در حوزه پزشکی مربوط به قصور پزشکی است. اما درباره موضوع حریم خصوصی قواعد ما بسیار ناقص است و به نظر می‌رسد اراده‌ای هم برای اصلاح این قوانین و به روزرسانی آن‌ها وجود ندارد. این حقوق دان می‌گوید: برای همین موضوع در ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) آمده است: «اطبا و جراحان و ماماها و دارو فروشان و همه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می‌شوند، هرگاه در غیر از موارد قانونی، اسرار مردم را افشا کنند به چهل و پنج روز و دوازده ساعت تا شش ماه حبس یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شوند. قاعدتا وقتی پزشک چند بیمار را هم‌زمان ویزیت می‌کند، این اتفاق می‌افتد، اما کسی شکایت نمی‌کند. شکایت از پزشک به قوه قضائیه برای بیمار هم چندان به صرفه نیست. علی‌رغم هزینه وکیل، ممکن است قاضی به بیمار بگوید افشای اسراری در کار نبوده است. شما که وضعیت را دیدی، می‌توانستی مسئله را مطرح کنی. این طور نبوده که مشکلت را بگویی و پزشک برود این موضوع را به دیگران بگوید. این ماده هم درباره افشای اسرار حرف می‌زند و مشخصاً به نقض حریم خصوصی اشاره ندارد.»

اما جعفری راهکار دیگری برای پیگیری این موضوع مطرح می‌کند: «این مسئله را از طریق پیگیری صنفی می‌توان دنبال کرد. این موارد تخلف صنفی محسوب می‌شود و سازمان نظام پزشکی مجازات‌هایی برای آن در نظر می‌گیرد که اغلب صنفی هستند؛ مثلاً درج در پرونده یا بدترین حالت ابطال پرونده طبابت.»

حالا اگر قصد شکایت از پزشک خود را دارید از طریق تماس با سامانه تلفنی ۱۶۹۰ یا ثبت شکایت در سایت اینترنتی www.1690.ir شکایات خود را اعلام و

کدرهگیری دریافت کنید. شروع رسیدگی به شکایات از طریق دریافت اطلاعات از سامانه تلفنی یا اینترنتی با مراجعه شاکای یا گزارش مراجع ذی صلاح خواهد بود.

